

כא, טו-יז), כי בא שלמה בחכמתו, להעביר תלונות מעמי הארץ האומרים מה נשתנה היצה"ר מיצ"ט, כי היצה"ר הומה בדבריו תמיד יומם ולילה לא ישובות עד שעושין חפצו, ואלו היה היצר טוב עושה כך היו שומעין לו יותר, אך לא כן יעשה כי אם פעם אחת ידבר ושוב לא ישנה. אך התשובה ידועה, כי היצה"ר לא בדעת ידבר לחטוא ולאבד נפשו, אבל היצ"ט בדעת ידבר לדבק נפשו בה' וטוב לו בזה ובבא, ע"כ פיו פתוח בחכמה פעם אחד, והשומע ישמע והחדל יחדל, יעו"ש.

וז"ש בפסוק (דברים כג, טו) ולא יראה בך ערות דבר. ר"ל מצד היצה"ר הנקרא דבר, שהומה לדבר תמיד בהתמדה. והמוני עם קורין ג"כ לאיש בליעל בעל דבר מטעם האמור. וז"ש [ש]נק' היצה"ר לאמר, ויצה"ט חרש.

וכאן ג"כ יובן, כי יפלא ממך דבר למשפט, בין היצה"ר הנק' דבר, ובין יצ"ט הנקרא משפט, כי יכלכל דבריו במשפט (מהלל קיג, ה). וז"ש שלש סוגים כפולים שהן נגד כל תורה שבע"פ, שהם ששה סדרים הכלולים בג', שהם איסור והיתר, כשר ופסול, טהור וטמא, אשר עיקר כוונות לשמה להפריד בין טהור לטמא וכו' כמ"ש בתיקונים סי' קי"ז מ' (פ), ועכשיו שהוא מופלא ומכוסה, שאינך יודע להפריד, והגרם הוא מ"מך דייקא, בסיבת חטאך, שגרם בעונו לערב ח"ו טמא בטהור, ושפחה תירש גבירתה, בסוד שבת מחלליה מות יומת ק"ט (שמות לג, יד).

ועצה היעוצה, וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו, ור"ל כמו ששמעתי

ממורי בשם הרמב"ן, כי כשרוצה לעשות איזה דבר ומסופק בו אם לעשותו או יחדל, יראה לפרוש תחלה מן הדבר ההוא כל צד הנאה שלא יהי' לו בדבר ההוא, ואז יעלה באמיתית הדבר אם לעשותו או לאו, ודפח"ח, כי הוא כלל גדול בכל עניני עוה"ז ועוה"ב להמשכיל. וכן כתבתי ק"ט קודם ששמעתי זה, בפסוק (שמות יב, ז) כחצות הלילה אני יוצא וגו', לנטות על ימין ועל שמאל, ואז יוצא קו המיצוע והמשפט, יעו"ש.

ונודע, כי האדם בליכלוך עונותיו לשכיבה יחשב, ובהתעורר לתשובה לקימה יחשב, וז"ש וקמת ועלית ר"ל שיקום מחמדת והנאת עולם שיש לו, ואז יעלה אל המקום אשר יבחר ה' בו, ר"ל כמ"ש הרמב"ן אחר שיפרוש מהדבר כל הנאותיו שיש לו בדבר הזה מעסק עוה"ז, כל כבוד וגאווה וכיוצא, אז יורנו הדרך יבחר בו ה', ולפרוש מכל תאוות עוה"ז, ותשקול בדעתך לצד ימין ושמאל שלא להחליט בצד א'.

וז"ש ובאת אל הכהנים, קו ימין. והלויים קו שמאל ק"ט. ואל השופט הוא קו המשפט הממוצע. והגידו לך דבר המשפט שהוא קו ההכרעה, אם הוא יצה"ר ושלא לעשותו, ואם יצ"ט ולעשותו.

וכו' לא תסור ימין ושמאל. וקשה ימין למה לא תסור. ועוד קשה שפי"א אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל וכו', וכל שכן אם אומר על ימין שהוא ימין וכו'. דקשה, מנלן לדרוש כך, דלמא כפשוטו. ועוד דהל"ל כשיאמרו לך על ימין וכו', בלשון רבים, דקאי על בית דין הגדול.

קצו. אולי צ"ל תי' - תיקון. קצו. דאעיל אויבים לחלל דילה דאיהו קדש קדשים, עי' תי' הקדמה יב ע"א, ת"ט בד ע"ב, תס"ז צח ע"ב. קצח. עי' לעיל פ' ראה עמ' (א' קפג), פ' משפטים עמ' (תלה). קצמ. זח"ג קעט ע"א. ר. עי' רש"י